پاورقی (۹)

دختر زیبای ونیز

دایان دوکریه . ترجمه: محمدعلی عسگری

زن نخست آنجلیکا بود و دومی کسی که مسوول صفحه هنری روزنامه «لافونته» بود و وقتی به این روزنامه رفت با او آشنا شد. کسی که زیبایی و هوشمندی‌اش نیازی به تعریف نداشت. به گفته موسولینی: «زیبا و بخیل و حیله‌گر، به همان اندازه‌ای که اولی پاک بود.» البته این زن کسی نبود جز مارگاریتاسرافاتی.

پرسید: همسر آن وکیل؟

-بله. او با عشق خودش مرا دنبال می‌کند. اما امکان ندارد من او را دوست داشته باشم. روح من از پستی او بیزار است. او زن ثروتمندی است و در یک قصر بزرگ در جاده ونیز زندگی می‌کند.

پس در او آن زن الهام‌بخشی که به‌دنبالش می‌گردی‌نمی‌یابی؟

- نه. من هرگز به او اجازه نخواهم داد که در زندگی شخصی‌ام دخالت کند.

ماجرای لیدای سرکش که موسولینی بسیار تملق او را گفت به همین‌جا خاتمه پیدا کرد. بنیتو زندگی عاشقانه خود را سال ۱۹۱۳ اینگونه سامان می‌داد. اما تردیدی وجود ندارد که واقعیت‌ها متفاوت از این بود. به‌راستی کیست آن شیفته دیگری که به دام موسولینی افتاد. همسر آن وکیل.

با عقبگرد به چندسال پیش، در ونیز یعنی سال ۱۹۰۵ زنی به نام آنجلیکا بالابانف زندگی می‌کرد که یک روشنفکر روسی به حساب می‌آمد. وی از فقر مردمش انتقاد می‌کرد و این امر موضوع بحثی مستمر در اروپا بعد از شکست انقلاب در آن دوران بود. شهرت وی کنجکاوی دختری به نام مارگاریتا اهل ونیز را برانگیخت تا در سن ۲۵سالگی به جلسه‌ای برود که قرار بود سخنرانی از شرق در آن صحبت کند. کسی که تا حدودی مواضع جانبدارانه‌اش نسبت به زنان را نیز می‌دانست. مارگاریتا در این‌باره می‌گوید: «در آن هنگام بود که آن زن را دیدم. دیدم روی کاغذ با خودنویس به حروف روسی چیزهایی می‌نوشت. با هر اندیشه و کلمه‌ای چهره‌اش تغییر می‌کرد.» چشمان براق و درخشانی داشت اما همین چشمان در چهره‌ای خاکستری و رقت‌انگیز قرار داشت.

دیدار نخست بین آنجلیکا و مارگاریتا به این صورت اتفاق افتاد. دو زنی که زندگی بنیتو را تغییر دادند و از یک معلم رومانیایی سربه‌هوا به یک رهبر سیاسی با اعتمادبه‌نفس تبدیل کردند. مارگاریتا مسحور بیان و استدلالی بود که آنجلیکا به کار می‌برد. با این حال از هیات خارجی شلخته او دچار رعشه می‌شد. البته در این میان حسادت‌های زنانه نیز دخالت داشت. از این‌رو مارگاریتا می‌گوید: «صدایش نافذ و شکننده بود، که با طنین غریبی در گلو گرم می‌شد و از درون ضربه‌اش را می‌زد. گویی قدرت اقناع صوفیان و دیوانه‌کنندگان را داشت.» مارگاریتا نفرتی را که از همان لحظه نخست بین آن دو شکل گرفته بود پنهان نمی‌کند. این دو در عین حال نقاط مشترک زیادی داشتند. هر دو یهودی و از طبقه‌ای ثروتمند برخاسته بودند. هر دو در خانواده‌ای اشرافی، بزرگ شده، اما تمام ارزش‌های سیاسی و نمادها و قوانین این طبقه را زیرپا گذاشته بودند. مارگاریتا چندسال پیش از سیاست‌های لیبرالی میانه‌رو که آن را مختص بازرگانان ونیزی می‌دانست، دست برداشته بود. درواقع تفکرات تند و رادیکالی، او را به‌شدت تحت‌تاثیر قرار داده بود. افکاری که آن روزها گروه‌های چپ یا همان انقلابیون جدید بیان می‌کردند. آنجلیکا در سخنانش به سرزمین مادری‌اش، روسیه اشاره و آن را «روسیه مقدس» خواند؛ کشوری که در آن دوران رنج می‌کشید و با شوروشوق به سوی آینده‌ای بهتر چشم دوخته بود. سپس درحالی که گریه می‌کرد بر صندلی‌اش نشست. رنگ‌پریده بود و همچنان اشک می‌ریخت. مارگاریتا در این‌باره می‌گوید: «میز را برگرداندیم، همه گریه کردیم و در همان حال می‌لرزیدیم و رنگمان پریده بود.»

اثر بزرگی که آن روز بر روح این دختر جوان گذاشت عمیق‌تر از آن بود که بدون پیامد باشد. بعد از آنکه آنجلیکا از کارگران ایتالیایی بیگانه در سوییس دفاع کرد، در میلان استقرار یافت. بعد از مدتی کوتاه به عضویت کمیته اداری حزب کمونیست ایتالیا درآمد و این فرصت خوبی برای او بود تا بتواند بحث‌هایش را با مارگاریتا ادامه دهد. سال ۱۹۱۲ یک جنگجوی سوم به این دونفر اضافه شد که نماینده حرکت نوین زنان تلقی می‌شد و «آنا کولیسف» نام داشت. آنها تعهدات مشترکی داشتند و سه‌نفری «دفاع از کارگران زن» را تاسیس کردند که یک مجله با هدف آگاهی‌بخشیدن به زنان ایتالیایی درباره امور سیاسی بود. بخش اعظم سرمایه‌گذاری آن را مارگاریتا به دلیل موقعیت خانوادگی‌اش به‌عنوان یک «دوشس» تامین کرد. در این مجله کوچک سه‌نفر بانفوذترین زنان حزب کمونیست فعالیت می‌کردند. این سه‌نفر دارای یک نقطه مشترک دیگر نیز بودند و آن علاقه‌مندی‌شان به یک رهبر جوان روستایی یعنی موسولینی بود: یک سخنران جنجالی با ته‌لهجه خاص و حرکاتی خودخواهانه. به این ترتیب بود که موسولینی در راس این مجله قرار گرفت. او توانست این سه زن را با شخصیت نیرومند، جملات گزنده و قریحه‌ای خستگی‌ناپذیر و چشمان براقی که داشت تحت‌تاثیر قرار دهد. از این‌رو توانست موافقت رهبران حزب کمونیست ایتالیا را برای سردبیری این مجله به دست آورد و به این ترتیب سردبیر آن شد.

ادامه دارد...

۶۰ کیلومتری بغداد در کنترل «داعش»

نسخه‌پیچی برای آینده سیاسی عراق

عکس: Reuters

برخی می‌گویند جنگ سال ۲۰۰۳ میلادی به رهبری آمریکا تمام معادلات عراق را برهم زد. تا قبل از حمله نظامی به رهبری آمریکا به عراق و سرنگونی حکومت «صدام حسین» دیکتاتور بغداد، این کشور عمدتا در دست اعراب سنی بود، در حالی‌که شیعیان از تبعیض علیه خود شکایت داشتند و کردها نیز برای چندین‌دهه جهت کسب خودمختاری با دولت مرکزی مبارزه کرده بودند. پس از سقوط صدام و به‌دنبال برگزاری انتخابات در عراق، تشکل‌های شیعه اکثریت پارلمانی را به‌دست آورده و عملا قدرت سیاسی را در دست گرفتند. حال دوباره بحث‌ها و تلاش‌ها برای تشکیل منطقه‌ای سنی جدی شده است. تسلط نیروهای دولت اسلامی عراق و شام (داعش) بر بخش‌هایی از خاک عراق و عدم موفقیت بازپس‌گیری آنان توسط ارتش بغداد نیز در همین راستا تعریف می‌شود. حال «نچیروان بارزانی»، نخست‌وزیر دولت خودمختار اقلیم کردستان عراق نخستین فردی است که آشکارا می‌گوید که اعلام خودمختاری برای مناطق سنی‌نشین، راه‌حل کنونی بحران عراق و حذف «داعش» از صحنه‌ای سیاسی است. او در مصاحبه با «بی‌بی‌سی» گفت: «ماجرا با تصرف موصل آغاز شد و حالا باید عراق قبل و بعد از موصل را در نظر گرفت. به نظر من بسیار دشوار است که اوضاع واقعا به همان وضعیتی که قبلا بود بازگردد.» قطر و عربستان‌سعودی هم مدعی هستند که دولت «نوری المالکی» نخست‌وزیر عراق در بحران کنونی این کشور مقصر است. ریاض، مدعی است که سیاست‌های دولت بغداد، زمینه‌ساز فعالیت شبه‌نظامیان افراط‌گرا بوده است. وزیر خارجه قطر نیز ادعا می‌کند، «فرقه‌گرایی شیعی» نخست‌وزیر عراق دلیل بحران است. در این میان «بان‌کی‌مون»، دبیرکل «سازمان ملل» تاکید دارد باید به خواسته‌ها و مشکلات مردم عراق توجه شود زیرا ثبات سیاسی مانع از اشاعه تروریسم در جهان می‌شود. «سازمان ملل» در پی تحولات اخیر در عراق تصمیم گرفت، کارکنان خود را از عراق خارج کند. سیدحسن نصرالله، دبیرکل «حزب‌الله» لبنان هم در سخنانی اعلام کرد، «حزب‌الله» لبنان برای جنگ با «داعش» در عراق آماده است.

بعقوبه در کنترل «داعش»

بخش‌هایی از شهر سنی‌نشین بعقوبه، مرکز استان دیاله در ۶۰کیلومتری بغداد تحت کنترل «داعش» قرار گرفت. خبرهای رسیده از بعقوبه، مرکز استان دیاله در شمال بغداد حاکی است که شبه‌نظامی‌های سنی چندین محله شهر را به تصرف خود درآورده‌اند و با اشغال مرکز پلیس شهر اسلحه‌های زیادی به دست آورده‌اند اما منابع امنیتی در بعقوبه به بی‌بی‌سی گفتند که نیروهای دولتی عراق هنوز کنترل شهر را به دست دارند. بر اساس گزارش‌های رسیده از تل‌عفر، در غرب موصل در استان نینوا که از نظر استراتژیک مهم است، نیروهای کمکی وارد شهر شده‌اند تا با همکاری نیروهای دولتی مستقر بکوشند که کنترل شهر را دوباره به دست بگیرند. همچنین بزرگترین پالایشگاه نفت عراق تعطیل شد. به گفته کارشناسان این مسئله زیان اقتصادی بسیاری را به بغداد وارد می‌کند.

اعزام نیروهای بیشتر آمریکایی به بغداد

انتقادهای عربستان و قطر به دولت مالکی و تشکیل منطقه‌ای سنی‌نشین در حالی مطرح می‌شود که دیگر کشورها در اندیشه جنگ با «داعش» هستند. «باراک اوباما»، رییس‌جمهوری آمریکا با تاکید بر اینکه این کشور جنگی دیگر را آغاز نمی‌کند، به کنگره گفت که ۲۷۵سرباز آمریکایی باید به عراق اعزام شوند تا به تامین امنیت و حمایت از پرسنل و سفارت آمریکا در بغداد بپردازند. در همین حال خبرگزاری آسوشیتدپرس به نقل از مقامات آمریکا می‌نویسد که اوباما هنوز تصمیم نهایی خود را در این‌باره نگرفته است، اما کاخ سفید تاکید دارد که همه گزینه‌های نظامی از حملات هوایی گرفته تا اعزام نیروهای مخصوص به عراق روی میز است. از سوی دیگر، ویلیام هیگ، وزیر خارجه انگلیس اعلام کرده که ۴۰۰تبعه این کشور ممکن است برای مبارزه و پیوستن به گروه‌های مخالف دولت دمشق به سوریه رفته باشند و برخی از آنها نیز به عراق سفر کرده‌اند از همین‌رو بریتانیا باید پاسپورت‌های تمامی افراد را باطل کند.

دسترسی به اطلاعات محرمانه پیش از سقوط موصل

روزنامه «گاردین» در گزارشی از دستیابی سازمان‌های امنیتی غرب به اطلاعات بسیار مهم «داعش» خبر داد. در این گزارش آمده است: دست‌کم ۱۶۰ «یواس‌بی‌استیک» از گروه «داعش» به دست نیروهای امنیتی عراق افتاده است. بنا بر گزارش «گاردین»، این اطلاعات شامل اسامی جنگجویان خارجی «داعش»، نام رهبران این گروه، کدها و رمزهای مخفی و نام‌های اختصاری عوامل نفوذی این گروه در وزارتخانه‌ها می‌شود. بنا به این گزارش، دسترسی دولت مالکی به این اطلاعات محرمانه پیش از حمله «داعش» به موصل و سقوط این شهر صورت گرفته است. این در حالی است که «داعش» شاخه دیگری را برای به‌کارگرفتن اعضای جدید در اردن تاسیس کرده که به گفته مسوولان این گروه هدف این شاخه جدید اعزام تروریست‌ها و همچنین ارسال سلاح به کشورهای همجوار است.

ادعای بازداشت قاضی صدام توسط «داعش»

صفحه منتسب به «عزت الدوری» دبیرکل حزب منحل‌شده بعث، در «فیس‌بوک» ادعا کرد که «داعش»، «رئوف‌رشید عبدالرحمان» قاضی دادگاه صدام که حکم اعدام او را صادر کرد، بازداشت کردند. در این صفحه خطاب به نوری مالکی آمده است: رئوف‌رشید عبدالرحمان اکنون توسط «داعش» بازداشت شده است و تو نیز گردنت را آماده کن. پس از اینکه عبدالرحمان حکم اعدام صدام را صادر کرد در سال ۲۰۰۹ به عنوان وزیر دادگستری در دولت کردستان عراق انتخاب شد.

شاید «برگدال» تنبیه شود

«بو برگدال» گروهبان آمریکایی که پس از پنج‌سال اسارت به کشورش بازگشت، متهم به ترک خدمت شده است. ارتش آمریکا تحقیقاتی را درباره نحوه ناپدیدشدن «بو برگدال» از پایگاه نظامی‌اش در افغانستان آغاز کرده است تا معلوم شود آیا او قصد «ترک خدمت» داشته است یا نه. (ایسنا)

تایید «زید حسین»

زید رعد زیدحسین، سفیر اردن در سازمان ملل به‌عنوان ریاست حقوق‌بشر سازمان ملل منصوب شد. شاهزاده زیدحسین به‌خاطر حمایت‌هایش از حقوق‌بشر از شهرت برخوردار است و انتصابش در این سمت، با توافق تمام اعضای مجمع عمومی سازمان ملل همراه بود. (رویترز)

تولدت مبارک ملکه

کیم جونگ اون، رهبر کره‌شمالی در پیامی تولد ملکه انگلیس را تبریک گفت! کیم جونگ اون، رهبر کره‌شمالی برای ملکه الیزابت آرزوی سلامتی و خوشبختی و برای مردم انگلیس آرزوی سعادت و بهروزی کرده است. ارسال کارت تبریک به ملکه انگلیس عجیب و غیرعادی است. (خبرگزاری فرانسه)

یادداشت

«جنگ نیابتی» درازمدت در سوریه و عراق

محمدعلی عسکری

به لحاظ «مفهوم» و نه ابزار، در تاریخ جنگ‌های متعددی رخ داده است که می‌توان به جنگ‌های استقلال یا استعمار، جنگ‌های آزادیبخش یا جنگ‌های مرزی اشاره کرد. یک نوع جنگ دیگر که از قدیم‌الایام نیز رایج بوده اما برای ما به‌خصوص امروزه معنای ملموسی پیدا می‌کند جنگ نیابتی است.

در گذشته‌های دور، می‌توان به جنگ‌های آتن و اسپارت، دو شهر یونانی اشاره کرد که به نوعی جنگ نیابتی ایران و یونان بود یا جنگ‌های ایران و روم در دوران اشکانیان که مناطقی از ارمنستان را صحنه رقابت‌های خود کرده بود. یا جنگ‌های فرقه‌ای و مذهبی در سراسر خاورمیانه عربی به‌خصوص عراق و شهرهای مذهبی این کشور که به نیابت از دو امپراتوری آن زمان یعنی ایران صفویه و خلافت عثمانی صورت می‌گرفت.

در دوره اخیر، به‌خصوص بعد از تاسیس جمهوری اسلامی در ایران ما تاکنون یک جنگ مرزی هشت‌ساله را تجربه کردیم که با تهاجم ارتش صدام‌حسین به بخش‌هایی از خاک ایران شروع شد. در این جنگ ناخواسته شاهد بودیم که قدرت‌های جهانی با وجود اختلافاتی که با هم داشتند بر یک نکته تاکید می‌ورزیدند و درواقع بین آنها نوعی وحدت نظر وجود داشت و آن اینکه این جنگ نباید برنده‌ای داشته باشد. پایان دوران «جنگ سرد» و تشکیل ائتلاف‌های جدید جهانی نیز به این نوع موضع‌گیری کمک بسیاری می‌کرد.

اکنون باید گفت ما در بطن یک جنگ جدید قرار گرفته‌ایم که می‌توان آن را جنگ نیابتی عربستان و ایران بر سر منطقه نفوذشان توصیف کرد. این جنگ هم‌اکنون آشکار یا پنهان به‌صورت نیابتی در بحرین، عراق، یمن، فلسطین، لبنان و سوریه جریان دارد. موج جنبش‌های «بهار عربی» و فشارکشورهای غربی برای سقوط دولت بشار اسد در سوریه و نیز حمایت گسترده عربستان و کشورهای حوزه خلیج‌فارس از گروه‌های تروریستی و مخالف در این کشور به این جنگ شتاب و شدت بیشتری بخشید. به‌نحوی که ایران مجبور شد به هر وسیله ممکن از متحد خود بشار اسد دفاع کند و حتی در صورت لزوم از متحد دیگر خود در محور مقاومت یعنی «حزب‌الله» لبنان برای حفظ اسد و مقابله با گروه‌های تروریستی در سوریه استفاده کند. جنگ در سوریه باوجود همه فرازها و فرودهایی که داشت هنوز به پایان خود نرسیده و شاید سالیان دیگر نیز استمرار داشته باشد. اما هرچه هست؛ این بخشی از همان جنگ نیابتی است که در سرزمینی خاص شکلی عینی به خود گرفته و مسیری را طی می‌کند.

حمله گروه «داعش» به موصل و تصرف این شهر و نیز تدارک گروه‌های عمدتا سنی‌مذهب برای فتح بغداد و سرنگونی دولت نوری المالکی نیز بخش دیگری از این جنگ نیابتی را آشکار می‌کند. جنگی که بعید به نظر می‌رسد به این زودی و سرعت ختم به خیر شود و ممکن است روزهای آتی بر عمق و ابعاد آن افزوده شود. نکته جالب توجه اینکه به نظر می‌رسد قدرت‌های جهانی این بار نیز مانند جنگ هشت‌ساله موضعی تفریحی و تماشاگرانه داشته و حتی اگر ادعای حمایت از یک طرف هم بکنند، جدی نباشد. دقت در مواضع اخیر کشورهای غربی و حتی ایالات متحده آمریکا نیز این امر را تایید می‌کند که با وجود شعارها و حرف‌های موجهی که در محکومیت تروریسم و گروه‌های سلفی می‌زنند بیشتر به نظر می‌رسد این سخنان برای مصرف داخلی کشور خودشان یا رسانه‌ها بوده و در نتیجه هیچ‌کدام حاضر به انجام کاری فوری و فوتی برای خاموش‌کردن آتش این جنگ‌ها نباشند. برای مثال روسیه حمله «داعش» به شهرهای عراق را «برآیند سال‌ها اشغالگری آمریکا» دانست یا آمریکا دخالت در اوضاع عراق را منوط به «ساماندهی اوضاع داخلی عراق» کرد که پروسه‌ای معنادار و درازمدت برای تقسیم دوباره قدرت در این کشور خواهد بود. همین چراغ سبز آمریکا به کشورهای عرب نیز که ابتدا یکصدا «داعش» را محکوم می‌کردند این فرصت را داد تا صدایشان را بلند کرده و چیزی به نام «حق اهل سنت عراق» سخن گفته و حتی عربستان‌سعودی نیز به صراحت مخالفت خود را با دخالت «دیگران» در عراق بیان کند. اینکه جنگ‌های نیابتی در طول تاریخ چه دلایل و چه نتایجی داشته است یا اینکه هزینه این جنگ‌ها چگونه و از چه راه‌هایی پرداخت شده است بحثی طولانی می‌طلبد، اما در اینجا می‌توان دست‌کم به این نکته بدیهی و روشن اشاره کرد که جنگ‌های نیابتی، جنگ‌هایی طولانی با نتایجی نامشخص بوده که گاه به صورت فرسایشی برای سال‌ها و قرن‌ها تداوم پیدا می‌کرد.

بریده اخبار

- **سوریه:** استاندار حمص سوریه اعلام کرد که افرادی که از ارتش جدا شده بودند بار دیگر به ارتش ملحق می‌شوند. در تحولی دیگر بثینه‌شعبان، مشاور سیاسی و رسانه‌ای بشار اسد با معاون وزیر خارجه روسیه در مسکو دیدار و با وی درخصوص اوضاع سوریه و منطقه بحث و گفت‌وگو کرد. (سانا)
- **نروژ:** امام‌جماعت اصلی‌ترین مسجد اسلو، پایتخت نروژ پس از حمله یک مهاجم نقاب‌دار با تبر دیروز (سه‌شنبه) در بیمارستان بستری شد. (صدای روسیه)
- **فلسطین:** رسانه‌های فلسطینی اعلام کردند که گردان‌های شهدای الاقصی، شاخه نظامی جنبش فتح مسوولیت ربودن سه شهرک‌نشین اسراییلی را برعهده گرفته‌اند. از سوی دیگر ارتش رژیم اسراییل در واکنش به ربوده‌شدن سه شهرک‌نشین اسراییلی، ۴۱ فلسطینی دیگر را در کرانه باختری بازداشت کرد. در همین حال به‌دنبال بازداشت بیش از صدنفر از اعضای حماس توسط رژیم اسراییل، جنبش حماس اعلام کرد که بنیامین نتانیاهو باید پیش از دست‌زدن به این جنایت‌ها، عواقب آنها را در نظر بگیرد. (ایسنا)
- **کره‌شمالی:** تصاویر منتشرشده از رهبر کره‌شمالی نشان می‌دهند که او ظاهرا در حال هدایت یک زیردریایی منسوخ‌شده ساخت اتحاد جماهیر شوروی است. در تحولی دیگر یک اندیشکده آمریکایی اعلام کرد به‌نظر می‌رسد کره‌شمالی توانسته به یک نمونه از موشک‌های دریایی کروز روسی دست یابد که جدیدترین اقدام این کشور در تقویت ظرفیت و توانایی حملات نظامی محسوب می‌شود. (آسوشیتدپرس)
- **اوکراین:** رییس‌جمهوری چچن تاکید کرد، وزیر امور خارجه موقت اوکراین باید به دلیل توهینی که در جریان تظاهرات خارج از سفارت روسیه در کی‌یف به رهبری مسکو کرده، فورا استعفا دهد. در تحولی دیگر ویکتوریا نولاند، معاون وزیر امور خارجه آمریکا در امور اروپا و اوراسیا گفت: دولت واشنگتن قصد دارد تا در عرض دو الی چهار هفته آتی درباره تشدید تحریم‌ها علیه روسیه به دلیل اختلافات درخصوص وضعیت اوکراین تصمیم‌گیری کند. همچنین رییس‌جمهوری اوکراین به سربازان این کشور دستور داده تا کنترل مرز با روسیه را به‌منظور پیمودن راهی برای آتش‌بس و مذاکرات پس از چند هفته درگیری با جدایی‌طلبان حامی روسیه، بار دیگر به دست گیرند. (صدای روسیه)
- **آمریکا:** آمریکا از دولت میانمار خواست تا اجازه دهد مردم این کشور رییس‌جمهورشان را آزادانه انتخاب کنند. (خبرگزاری فرانسه)
- **چین:** چین ۱۳نفر را به اتهام اقدامات تروریستی و ارتکاب جرایم خشونت‌آمیز در منطقه سین‌کیانگ اعدام کرد. (آسوشیتدپرس)